Aan de gemeenteraad

Datum

14.05.2024

Onderwerp

Zienswijze Nieuw Convenant RNOB

Aantal bijlagen

7

Wat adviseert het college te besluiten?

1. Als zienswijze te geven dat dit convenant voorziet in een stevige verankering van de positie en betrokkenheid van gemeenteraden en doordat er steeds meer opgaven alleen in samenspraak met de regio kunnen worden opgepakt, er geen aanleiding is om wijzigingen of aanvullingen voor te stellen op het concept samenwerkingsconvenant RNOB
2. In te stemmen met een financiële bijdrage voor 2025 aan de RNOB vooruitlopend op het besluit over het nieuwe samenwerkingsconvenant RNOB waarbij:
   a. de financiële bijdrage van € 3 per inwoner in 2024 geldt als basisjaar;
   b. dit bedrag per 1 januari 2025 wordt geïndexeerd;
   c. voor de verdeling van de bijdrage tussen RNOB en AgriFood Capital de verhouding van 2024 geldt als basisjaar (€ 1,56 RNOB en € 1,44 AFC).
3. In te stemmen met een financiële bijdrage 2025 aan de strategische WERKagenda 'Op weg naar 2030' van Noordoost Brabant Werkt waarbij:
   a. de financiële bijdrage van € 1 per inwoner in 2024 geldt als basisjaar;
   b. dit bedrag per 1 januari 2025 wordt geïndexeerd.

Wat is de aanleiding voor dit advies?

In de regio Noordoost-Brabant werken 10 gemeenten en 2 waterschappen samen aan gedeelde, gemeentegrensoverschrijdende opgaven. Gezamenlijk pakken zij de maatschappelijke en economische uitdagingen op die alleen door samenwerking voor elkaar te krijgen zijn. Om zo te werken aan een regio waar het goed leven, wonen en werken is. Onze regionale samenwerking is en blijft vormgegeven in een convenant.

RNOB vormt geen aparte bestuurslaag met eigen bevoegdheden en is geen juridische entiteit. Bestuurders stemmen met elkaar af om te komen tot afspraken over een gezamenlijke aanpak. Alle bevoegdheden zijn en blijven volledig bij de deelnemende gemeenteraden en Algemene Besturen (AB's) van waterschappen. Sinds 2014 is de samenwerking in Noordoost-Brabant geformaliseerd in een convenant, voor de periodes 2014-2016, 2017-2020 en 2021-2024. Met het einde van de vierjarige looptijd van het huidige convenant in zicht, was er behoefte om de samenwerking te herijken. Met name om taken en verantwoordelijkheden van de diverse gremia aan te scherpen en de rol en instrumenten van gemeenteraden en AB's sterker in het convenant te verankeren.
Het Dagelijks Bestuur RNOB legt het concept samenwerkingsconvenant (bijlage 1) inclusief aanbiedingsbrief (bijlage 2) en oplegger (bijlage 3) nu voor zienswijze voor aan alle gemeenteraden en Algemeen Besturen Waterschappen. Op deze manier kunnen alle volksvertegenwoordigingen lokaal in gesprek met elkaar en hun besturen. Daarmee volgen we het principe dat lokale besturen primair verantwoordelijk zijn voor de informatievoorziening en gesprek over de regionale samenwerking. Zienswijzen die binnenkomen worden door het DB RNOB beargumenteerd wel of niet overgenomen. Voor het zomerreces ontvangen alle colleges en dagelijkse besturen waterschappen een nieuwe versie van het convenant met het verzoek om deze direct na het zomerreces ter besluitvorming aan de raden en AB's waterschappen voor te leggen. U wordt dan gevraagd om in te stemmen.

In dit raadsvoorstel vragen wij u ook om de financiële middelen (de inwonersbijdrage) voor de samenwerking in 2025 goed te keuren. Meerdere deelnemers hebben hun bijdrage nog niet of zonder de voorgestelde indexering verwerkt in de begroting voor 2025. Het is daarom nodig dit besluit tijdig, vóór het zomerreces, te nemen zodat het nog in de begroting voor 2025 verwerkt kan worden. Omdat het om regionale besluitvorming gaat die lokaal genomen moet worden, is het belangrijk dat alle gemeenteraden en Algemeen Besturen waterschappen dit besluit in ongeveer dezelfde periode nemen.

Welk resultaat willen we bereiken?

A. De gemeenteraden en Algemeen Besturen waterschappen de mogelijkheid bieden om een zienswijze kenbaar te maken op basis van dit concept samenwerkingsconvenant. Op deze manier wil het DB RNOB inventariseren of er voldoende draagvlak is voor instemming bij alle raden en AB's na het zomerreces.
B. De financiële bijdrage voor RNOB (inclusief AFC) en Noordoost Brabant Werkt (NOBW) voor 2025 vastleggen zodat het tijdig verwerkt kan worden in de begrotingen voor 2025.

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

1.1 Regionale samenwerking is nodig voor de aanpak van urgente gemeentegrens overstijgende opgaven. Een aantal opgaven zijn niet binnen de individuele gemeentegrenzen op te lossen. Het is dan ook logisch dat gemeenten en waterschappen elkaar opzoeken om deze opgaven gezamenlijk op te pakken.

Ieder vanuit haar eigen verantwoordelijkheid. RNOB is een krachtig instrument om in gezamenlijkheid zaken op te pakken die voor afzonderlijke gemeenten te groot of per definitie gemeentegrens overstijgend zijn. Tevens wordt in toenemende mate, onder andere door Rijk en provincie, geschakeld op de schaal van de regio. En zijn er steeds meer opgaven die alleen in samenspraak met de regio kunnen worden opgepakt. Heldere afspraken, waarmee we onze samenwerking én regio verder kunnen ontwikkelen en gedeelde opgaven kunnen realiseren, zijn van belang.

1.2 Met de zienswijze-procedure is het mogelijk het draagvlak voor de nieuwe samenwerkingsconvenant te inventariseren. Alle gemeenteraden en AB's waterschappen krijgen de mogelijkheid een zienswijze in te dienen op het concept samenwerkingsconvenant. Het DB RNOB zal beargumenteerd de ingekomen zienswijzen wel of niet verwerken.

1.3 Voor het aangaan van een nieuw samenwerkingsconvenant is instemming van alle individuele gemeenteraden en Algemeen Besturen waterschappen een vereiste. Het voorstel om in te stemmen met het nieuwe samenwerkingsconvenant volgt direct na het zomerreces en is er geen ruimte meer voor het amenderen van het convenant. Het ligt dan voor instemming of afwijzing voor.

1.4 De democratische legitimiteit staat centraal. De bestuurlijke (en ambtelijke) samenwerking in RNOB vertrekt vanuit de kaders die de gemeenteraden en AB's van waterschappen meegeven aan hun bestuurders. Regionale afspraken worden ter besluitvorming voorgelegd bij de deelnemers. De positie en betrokkenheid van gemeenteraden en AB's in onze regionale samenwerking zijn stevig verankerd in dit convenant. Onder andere door de instelling van de 'Verenigde Voorbereidende Bijeenkomst' (VVB) en 'Klankbordgroep'. De VVB wordt geformaliseerd in het convenant.

1.5 Verbondenheid en commitment als stevige basis voor samenwerking. Onze regionale opgaven hebben een lange tijdshorizon. Ook willen de deelnemers hun langjarig commitment op deze regio tot uiting brengen. Dit convenant gaat daarom uit van een verbinding voor onbepaalde tijd. Om scherpte in de samenwerking te behouden, tijdig bij te sturen en te actualiseren en 'in geval van nood' een escape te behouden, zijn bepalingen opgenomen over uittreding en periodieke evaluatie van de samenwerking als zodanig én over de actualisatie van de inhoudelijke regionale agenda.

1.6 Vorm volgt inhoud. Onze gezamenlijke opgaven (het 'wat', verwoord in de inhoudelijke agenda van RNOB) zijn de basis voor de vorm (het 'hoe', de bestuurlijke en ambtelijke beslis- en overlegstructuur) van onze regionale samenwerking. Het verbinden van structuur en inhoud maakt monitoring en (bij)sturing op realisatie van opgaven mogelijk en biedt zicht op de (integrale) koers van de samenwerking. Het Bestuur van de RNOB heeft de verantwoordelijkheid om de structuur nader in te richten, op basis van de inhoudelijke agenda.

1.7 Sterk fundament én wendbaar. Dit convenant is op hoofdlijnen verwoord. Niet alle aspecten van de (bestuurlijke en ambtelijke) samenwerkingsstructuur zijn in detail vastgelegd. Het zorgt voor flexibiliteit om in te spelen op nieuwe maatschappelijke opgaven van onderop (lokale overheden) of van bovenaf (zoals een nieuw kabinet of provinciebestuur). Verder biedt het convenant de mogelijkheid om (in beperkte mate) in wisselende coalities samen aan opgaven, programma's of projecten te werken. Met een gezamenlijke agenda van álle deelnemers als uitgangspunt. De Algemene Vergadering bepaalt in hoeverre dit wenselijk is en bewaakt de collectiviteit.

1.8 Spelregels losgetrokken van het convenant. Om wendbaar te blijven en omdat de insteek is dat het nieuwe convenant voor onbepaalde termijn wordt aangegaan, zijn veel uitvoeringsafspraken verplaatst naar een nog op te stellen 'organisatieregeling' (zie hiervoor de toelichting onder het kopje vervolg).

2.1 Voor het uitvoeren van de strategische agenda RNOB is geld nodig. Door het volgen van een zienswijze procedure treedt vertraging op in de besluitvorming over het samenwerkingsconvenant RNOB vanaf 2025. Om de juiste bijdrage voor 2025 via de tweede bestuursrapportage op te nemen in de eigen begroting, wordt voorgesteld om vooruitlopend op het definitief besluit over het nieuwe samenwerkingsconvenant RNOB in te stemmen met de bijdrage voor 2025. Indien deze bijdrage voor 2025 strijdig is met de financiering in het definitieve samenwerkingsconvenant, zal dit in de eerstvolgende bestuursrapportage worden gecorrigeerd.

Het benodigde budget is niet gewijzigd ten opzichte van de bestaande samenwerking.
Wel wordt voorgesteld om vanaf 1 januari 2025 de bijdrage te indexeren. Deze indexering is gebaseerd op een mix van de loonindex en de prijsindex, zoals de gemeente en de GR-en dit ook doen. Dit naar verhouding (20%-80%) van de begrotingen van de samenwerkingen. Voor de bijdrage van 2025 wordt de loonindex 4,66% en prijsindex 3,9% van 2024 gehanteerd. De gewogen index wordt dan 4,05%.

In totaal bedraagt de gemeentelijke bijdrage voor 2025 € 3,12/inwoner per jaar inclusief indexering. De bijdrage bestaat uit 2 componenten:
1. Samenwerking RNOB € 1,62 per inwoner;
2. AgriFood Capital € 1,50 per inwoner.

3.1 Bekostiging NOB Werkt afzonderlijk van convenant RNOB. Tot op heden werd ook de financiële bijdrage van de gemeenten in Noordoost-Brabant aan de regionale samenwerking op het gebied Arbeidsmarkt (NOB Werkt) geregeld via het convenant van RNOB. Dat wordt niet langer aan elkaar verbonden. Immers kent NOB Werkt een eigen convenant (met afzonderlijke looptijd en structuur) en eigen financieringsstromen.
Bovendien betreft het geen deelname van RNOB in een samenwerkingsverband, maar een samenwerking van gemeenten op een wettelijke taak.

Deze argumenten zijn de reden waarom in dit convenant wel de triple-helix samenwerking via AgriFood Capital (AFC) zijn opgenomen.

Uiteraard blijft de samenwerking tussen RNOB en NOB Werkt in het realiseren van onze opgaven evengoed in stand en zetten beiden zich in om de verbinding in de inhoudelijke agenda van RNOB ten aanzien van arbeidsmarkt (bijvoorbeeld economie, onderwijs, mobiliteit) verder te versterken. Ten behoeve van de continuïteit en de samenwerking in NOB Werkt wordt de financiële bijdrage voor 2025 aan deze samenwerking middels dit raadsvoorstel voorgelegd. Ook voor de bijdrage aan NOB Werkt wordt voorgesteld deze vanaf 1 januari 2025 te indexeren (bijdrage 2025: € 1,04/inwoner per jaar).
Vanaf volgend jaar zal het verzoek om een financiële bijdrage voor NOB Werkt afzonderlijk worden gedaan. NOB Werkt komt hiervoor met een voorstel ten behoeve van de financiering vanaf 2026.

Ter informatie zijn 3 overzichten bijgevoegd:
- "De Raad aan zet in RNOB" (bijlage 5)
- "AgriFood Capital" (bijlage 6)
- "Noordoost Brabant Werkt" (bijlage 7)

Wat zijn tegenargumenten of risico's?
1.1 De RNOB als regionale werkplaats. Regionale samenwerking is geen doel op zich. Het is een middel om enerzijds lokale ambities en doelen te realiseren, daarvoor is regionale samenwerking steeds vaker nodig. Anderzijds schakelt het Rijk en de provincie steeds vaker op de regionale schaal. RNOB is te vergelijken met een werkplaats, waar deze twee dynamieken samenkomen. Een platform voor ontmoeting, kennisuitwisseling en werken aan gezamenlijke antwoorden. De regio zijn alle deelnemers zelf. Actief werken in de werkplaats (bestuurlijk en ambtelijk) is noodzakelijk, het kleine regiobureau kan slechts faciliteren.
Het convenant zijn de hoofdspelregels voor het inrichten van onze regionale werkplaats, de RNOB. Maar samenwerken is vooral mensenwerk. Elkaar weten te vinden, vertrouwen en accepteren van ieders lokale autonomie zijn noodzakelijk.

1.2 Het indienen van een zienswijze is geen garantie voor aanpassing. Zoals aangegeven worden de ontvangen zienswijzen door het DB RNOB beargumenteerd wel of niet overgenomen. Direct na het zomerreces wordt het convenant ter besluitvorming aan de raden en AB's waterschappen voorgelegd.

Waar moeten we rekening mee houden?
a. Financiën
In dit convenant kiezen we er voor om de inwonersbijdrage (gemeenten) of afdracht (Waterschappen) elk jaar te indexeren. Dat deden we tot nu toe niet waardoor we in de loop der jaren circa 40% aan uitvoeringskracht zijn kwijtgeraakt.

In dit convenant staan daarover de spelregels. De financiële bijdrage is tevens opgenomen in het Jaarplan & begroting 2025 RNOB.
Met de inwonersbijdrage voor gemeenten en de afdracht van de Waterschappen, creëren we uitvoeringskracht voor onze regionale samenwerking. Een deel wordt gebruikt voor een klein regiobureau dat de werkplaats organiseert en faciliteert: een website, secretariaat, de overlegmomenten (Regiodagen) en communicatie. Een ander deel zijn kleine werkbudgetten voor bestuurders om uitvoering te geven aan de inhoudelijke samenwerkingsagenda: onderzoek naar bedrijfskavels, kennisproduct voor arbeidsmigratie voor lokale beleidsvorming zijn voorbeelden daarvan.

Door de afgelopen jaren niet te indexeren is er minder uitvoeringskracht terwijl de vragen (Rijk, provincie en deelnemers zelf) zijn toegenomen. Gevoelsmatig is een investering nodig die leidt tot een hogere inwonersbijdrage. De komende maanden onderzoekt het Bestuur van de RNOB op basis van deze kaders (het convenant) hoe de regionale werkplaats te organiseren en wat daarvoor nodig is. Dit geldt ook voor de triple-helix samenwerking in AgriFood Capital (AFC). RNOB is deelnemer namens publieke deelnemers aan AFC samen met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en kennisinstellingen uit onze regio.
Het convenant biedt de mogelijkheid om (onderbouwd) een hogere inwonersbijdrage dan wel afdracht voor te stellen aan alle gemeenteraden en Algemeen Besturen via het jaarlijkse Jaarplan & begroting RNOB. In dat geval is instemming nodig van alle gemeenteraden en Algemeen Besturen.

b. Participatie en Communicatie
In een uitgebreid traject, met onder andere een regionale bijeenkomst voor raden, is opgehaald wat gedachten waren ten aanzien van de betrokkenheid van gemeenteraden en algemeen besturen van de deelnemers (o.a. over Klankbordgroep, VVB). Op basis daarvan is het convenant opgesteld. Door het inbouwen van een zienswijze procedure wordt de raad in de gelegenheid gesteld een zienswijze op het concept samenwerkingsconvenant in te dienen. Verdere communicatie dan al heeft plaatsgevonden tijdens het participatie traject is niet nodig.

c. Uitvoering
Het Algemeen Bestuur van RNOB informeren wij over uw besluit. Hiervoor is een concept opgesteld en bijgevoegd (bijlage 4). De ingekomen zienswijze worden door het DB RNOB beargumenteerd wel of niet verwerkt in het concept samenwerkingsconvenant. Een, eventueel aangepast, concept convenant wordt nog voor het zomerreces naar alle gemeenteraden en AB’s Waterschappen verstuurd voor behandeling direct na het zomerreces. Nadat de raad het besluit heeft genomen, zal de burgemeester het convenant ondertekenen.
Dit convenant geeft onze samenwerking een stevige basis. De komende tijd werken we bovendien verder aan het versterken van de samenwerking in RNOB aan de hand van een gestructureerde en gerichte aanpak, langs vier lijnen:

a. Inhoudelijke agenda: aanbrengen van scherpte en focus, waarbij de huidige samenwerkingsagenda en Prioriteitennota (welke nu op onderdelen nog relatief abstract en algemeen zijn) als kaders dienen;
b. Structuur: uitwerking van de bestuurlijke en ambtelijke samenwerkingsstructuur, passend bij de inhoudelijke agenda;
c. Impact: uitwerking van financiële en personele impact (kwalitatief en kwantitatief) daarvan, wat -als gevolg van inzicht in de benodigde middelen in relatie tot de inhoudelijke agenda en ambities- mogelijk tot een voorstel voor aanpassing van de financiële bijdrage kan leiden;
d. Duurzame verbinding en goede gesprek, door te investeren in en ontwikkelen met elkaar.

De bestuurlijke en ambtelijke structuur wordt verwoord in een organisatieregeling. Daarin krijgen ook meer bedrijfsmatige aspecten (bijvoorbeeld rondom werkgeverschap en betalingen) een plek, evenals afspraken over de wijze waarop we in RNOB met elkaar samenwerken en werken aan continue ontwikkeling van onze regio. De colleges van B&W en Dagelijkse Besturen van waterschappen bekrachtigen de organisatieregeling. Samen met het convenant vormt het de 'afsprakenset' voor alle deelnemers van de samenwerking in het bewerkstelligen van hun gezamenlijke regionale opgaven.

d. Overlegd met
In een uitgebreid traject, met ook een regionale bijeenkomst voor raden, is opgehaald wat wensen en bedenkingen zijn op grond waarvan deze nieuwe tekst is opgesteld.

Bijlagen die onderdeel uitmaken van het besluit
1. Samenwerkingsconvenant RNOB
2. Aanbiedingsbrief Bestuur RNOB
3. Oplegger bij het convenant
4. Concept zienswijze gemeente Oss

Bijlagen ter informatie
5. Overzicht "De Raad aan zet in RNOB"
6. Overzicht "AgriFood Capital"
7. Overzicht "Noordoost Brabant Werkt"

Samenvatting
In de regio Noordoost-Brabant werken 10 gemeenten en 2 waterschappen samen aan gedeelde, gemeentegrensoverschrijdende opgaven. Sinds 2014 is de samenwerking in Noordoost-Brabant geformaliseerd in een convenant. Met het einde van de looptijd van het huidige convenant in zicht, was er behoefte om de samenwerking te herijken. Samenwerking is nodig om de regio verder te ontwikkelen en gedeelde opgaven te kunnen realiseren.

De positie en betrokkenheid van gemeenteraden en AB’s in onze regionale samenwerking zijn stevig verankerd in dit convenant. Dit convenant gaat uit van een verbinding voor onbepaalde tijd. De ondertekening van dit convenant heeft geen financiële gevolgen.
Het convenant gaat wel uit van een jaarlijkse indexering. Alle gemeenteraden en AB’s waterschappen krijgen de mogelijkheid een zienswijze in te dienen op het concept samenwerkingsconvenant. Voor het uitvoeren van de strategische agenda RNOB is geld nodig. Daarom wordt voorgesteld om, vooruitlopend op het definitief besluit over het nieuwe samenwerkingsconvenant RNOB, in te stemmen met de bijdrage voor 2025.